

Дошкільня

УДК 373.2

Тетяна СТЕЦЬКО,
вихователь КЗ «Луцький заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 10 Луцької міської ради»

Всебічний розвиток дітей молодшого дошкільного віку під час ігор з камінцями «Марблс»

Висвітлено методичні засади застосування камінців як багатофункціонального ігрового матеріалу. Особливу увагу приділено аналізу впливу маніпуляцій із марблс на розвиток дрібної моторики рук, що є фундаментом для формування когнітивних навичок. На основі аналізу педагогічного досвіду показано роль ігрової діяльності у вдосконаленні зорово-рухової координації та оптико-просторового сприйняття. Значне місце у роботі приділено розгляду можливостей камінців «Марблс» у контексті формування елементарних математичних уявлень та збагачення словникового запасу дітей 3–4 років. Подано опис практичних рекомендацій щодо створення безпечного ігрового середовища та поетапного ускладнення завдань. Переконливо доведено, що використання цієї технології сприяє соціально-емоційному розвантаженню вихованців та розвитку навичок групової взаємодії. Підкреслено важливість інтеграції марблс-ігор у різні освітні напрями для забезпечення гармонійного розвитку особистості. Зроблено висновки про високу ефективність

реалізації принципу «навчання через гру» за допомогою запропонованого матеріалу.

Ключові слова: камінці «Марблс», молодший дошкільний вік, всебічний розвиток, дрібна моторика, ігрова діяльність, пізнавальна активність, сенсорний розвиток, мовленнєва стимуляція.

Tetiana Stetsko. Comprehensive Development of Preschool Children During Play Activities with „Marbles” Stones.

The article highlights in detail the methodological principles of using stones as a multifunctional game material. Special attention was paid to the analysis of the influence of manipulation with Marbles on the development of fine motor skills, which is the foundation for the formation of cognitive skills. Based on the analysis of pedagogical experience, the role of play activities in improving visual-motor coordination and optical-spatial perception was shown. A significant place was devoted to the consideration of the possibilities of „Marbles” in forming elementary mathematical concepts and enriching the vocabulary of 3–4-year-old children. A description of practical recommendations for creating a safe playing environment and gradual complication of tasks was provided. It was convincingly proven that the use of this technology contributes to the socio-emotional relief of children and the development of group interaction skills. The importance of integrating Marble games into various educational areas to ensure harmonious personality development was emphasized. It was concluded about the high efficiency of implementing the „learning through play” principle using the proposed material.

Keywords: Marbles stones, young preschool age, comprehensive development, fine motor skills, play activity, cognitive activity, sensory development, speech stimulation.

Постановка питання. Гра є провідним способом навчання та розвитку дитини дошкільного віку. У грі дитина опановує нові навички, досліджує світ і водночас розвиває фізичні, когнітивні, мовленнєві та соціально-емоційні здібності.

Одним із цікавих і доступних ігрових матеріалів є набір камінців «Марблс» – круглих або овальних намістин різних кольорів і розмірів. Ігри з такими камінцями можуть стимулювати увагу, дрібну моторику, кмітливість та уяву дітей 3–4 років.

Вітчизняні дослідники ігор з камінцями «Марблс» зазначають, що це – інноваційний технологічний прийом, який почали впроваджувати навіть у корекційній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. На їх думку, маніпулювання з кольоровими камінцями стимулює дрібну моторику, покращує зорово-рухову координацію та оптико-просторове сприйняття. Також відзначено, що заняття з таким дидактичним матеріалом розвивають увагу, пам'ять і мислення, збагачують мовлення та уяву дітей. З іншого боку, наукові дослідження зв'язку моторних навичок та когніції свідчать, що саме дрібна моторика є фундаментом для дослідницької діяльності та пізнання: відмічено, що розвиток навичок захоплення й маніпуляцій предметами значно впливає на пізнавальний розвиток (когніцію) дитини.

З огляду на це, введення камінців у гру дозволяє дитині одночасно досліджувати властивості матеріалу та виконувати когнітивні завдання (сортування, групування, рахунок тощо).

Виклад основного матеріалу

Вплив камінців «Марблс» на когнітивний розвиток. Ігри з камінцями «Марблс» легко адаптуються до завдань сенсорно-пізнавальної спрямованості. Наприклад, діти можуть сортувати їх за кольором, розміром чи формою, викладати з них ряди предметів, а також прості «лабіринти». Завдання на впорядкування та класифікацію формують ланцюгове мислення, тренують оптико-просторове сприйняття і початкові математичні уявлення. Також камінці використовують для створення мозаїк, геометричних фігур, послідовностей «від найбільшого до найменшого», що розвиває просторову уяву та вміння планувати.

Наукові дані підтверджують, що подібні практики мають прямий зв'язок із розвитком когнітивних навичок. Зокрема, дослідники показали: дрібні рухи пальців (захоплення, переміщення об'єктів) істотно впливають на загальну когнітивну сферу дітей. Маніпулювання дрібними камінцями забезпечує дитині багате сенсорно-моторне середовище для пізнання світу. Завдяки цьому діти глибше усвідомлюють властивості об'єктів (форма, текстура, відтінок кольору), а також опановують елементи лічби (групуєть камінці в математичні вправи, рахують до 10–20).

Вплив на мовленнєвий розвиток. Ігри з марблс ефективно використовуються для стимуляції мовлення. Викладаючи певні зображення або узор, діти обговорюють свої дії, описують колір і кількість камінців, називають предмети, які формують

(наприклад, «п'ять зелених камінчиків – то яблуко»), ставлять запитання одноліткам та вихователю. Така діяльність збагачує словник за лексичними темами, розвиває зв'язне мовлення та навички комунікації.

Під час гри діти вчаться узагальнювати поняття (наприклад, «виклади всі червоні камінці» – тут формується поняття «червоний колір», «викласти три по три» – поняття «група») і проговорювати послідовності дій. Крім того, суміщення гри та навчання показало в дослідженнях ефективність у запам'ятовуванні нової лексики: діти вивчали більше слів під час керованої гри.

Вплив на розвиток моторики. Ключовим аспектом є розвиток дрібної моторики рук. Маніпулюючи марблс, дитина тренує точність рухів пальців, координацію «око – рука», тактильні відчуття та м'язову спритність. Відома теза «Розум дитини – на кінчиках пальців» показує, що стимуляція дрібної моторики активізує роботу коркових зон головного мозку. У практиці зауважено: ігри з камінцями дозволяють **розвивати дрібну моторику**, тренувати послідовну зміну тону мускулатури рук, а також зберігати працездатність дитини на високому рівні. Зауважимо, що подібні навички є фундаментом для письма й інших художньо-продуктивних видів діяльності.

Крім того, гра вимагає певної координації рухів та точності (наприклад, укладання камінців у лунки поля, обережне перенесення чи поєднання кольорів). Це допомагає покращити зорово-моторну координацію та спритність. Емпіричний досвід підтверджує: регулярні вправи з камінцями дозволяють дітям працювати довше і з меншими паузами на відпочинок, що свідчить про поліпшення витривалості рук та уваги до виконуваної діяльності.

Вплив на соціально-емоційний розвиток. Групова гра з марблс формує соціальні навички: діти вчаться спілкуватися, домовлятися про правила, виявляти співробітництво. Під час ігор-колективної творчості кожен доповнює картинку своїми камінцями, тренуючи навички співпраці й взаємодопомоги. З емоційного боку практики показують, що *ігри з камінцями викликають у дітей почуття радості й захоплення*, а позитивні емоції підвищують працездатність та знижують стомлюваність. Описано випадки, коли перебіральні ігри з марблс допомагали зняти напругу в збуджених дітей: такі заняття робили малюків спокійнішими та більш урівноваженими. Гра з тактильними камінцями сприяє розвитку емоційного інтелекту – діти навчаються вдовольняти власні емоційні потреби (зацікавлення,

прагнення досягнення) через творчість, знімати негативні переживання викладанням візерунків та спільною діяльністю.

Практичні рекомендації для вихователів

Підготовка матеріалу та середовища. Набір марблс має включати камінці різних кольорів і форм. Для дітей 3–4 років рекомендуються *більші за розміром* камінці, щоб уникнути ризику проковтування. Усі ігри потрібно проводити під наглядом вихователя. При роботі з дітьми зі зниженим зором камінці можна доповнювати липучками чи магнітами для полегшення фіксації на робочій поверхні.

Поступове ускладнення завдань. Починайте з простих вправ: запропонуйте дитині просто пересипати чи розміщувати камінці, ознайомити з кольорами. Далі вводьте більш складні завдання: сортування камінців за заданим критерієм, викладення візерунків і контурних малюнків. Наприклад, гра «Виклади по контуру» заохочує повторювати задані зразки, а «Лабіринти» – заповнювати простори камінчиками. Використовуйте тематичні завдання («Знайди та назви»: покласти п'ять зелених камінчиків до п'яти огірків, проговорюючи колір і цифру) – це розвиває мислення і мовлення водночас.

Заохочення мовленнєвої активності. Під час гри ставте відкриті запитання («Який малюнок ти хочеш викласти?», «Які кольори візеруночка ти обрав?») та пропонуйте дитині коментувати свої дії. Організуйте короткі «розповіді»: після творчої роботи з камінцями попросіть дитину описати свій малюнок або цю гру («Що ти виклав? Навіщо? Як називається кольоровий камінчик, який ти вибрав?»). Таким чином сприяєте розвитку зв'язного мовлення та збагаченню лексики.

Ігрова взаємодія та співпраця. Заохочуйте дітей до спільних ігор з марблс. Наприклад, у грі «Торгівля камінцями» двоє малюків можуть обмінюватися кольорами, відпрацьовуючи навички взаємоввічливості та мови. Під час спільного творення мозаїки чи «мандали» камінцями діти навчаються ділитися ідеями, обговорювати план, комбінувати ресурси. Вихователь має контролювати,

щоб кожна дитина відчувала свою важливість у спільній справі, що підвищує її самооцінку.

Інтеграція в навчальну діяльність. Ігри з камінцями можна вводити в різні освітні напрями: вони доречні на заняттях з математики (рахунок, узагальнення), мовленнєвих занять (словникова робота, оповідання), а також сенсорних досліджень. Наприклад, можна спільно з дітьми створювати «віночки» або «узори» з камінців, залучаючи поняття симетрії та форм; вигадувати колективні історії про уявні «камінчикові» предмети та тваринки.

Безпека та організація. Обов'язково дотримуйтесь правил безпеки: перевірте, щоб камінці не мали гострих країв. Забезпечте достатньо місця для гри й не дозволяйте брати камінці до рота. На початку роботи з новим матеріалом продемонструйте правила – як правильно працювати з марблс. Враховуйте індивідуальні особливості: дітям із погіршеним зором можна пропонувати завдання на відчуття текстур (гладкі / шорсткі камінці), а найменшим – зосереджуватись на прикладному пізнанні кольорів та форм.

Висновки. Ігри з камінцями «Марблс» є простим і водночас потужним засобом всебічного розвитку дітей 3–4 років. Вони сприяють збагаченню тактильного та візуального досвіду, стимулюють дрібну моторику та координацію, розвивають мислення й мовлення, а також позитивно впливають на емоційний стан дитини. Досвід показує, що систематичне застосування марблс у виховному процесі забезпечує високу мотивацію до занять, підвищує працездатність та самостійність дітей. Використання таких ігрових матеріалів відповідає принципам сучасної педагогіки, що орієнтована на розвивальну ігрову діяльність, – «навчання через гру».

Отже, впровадження ігор із камінцями у навчально-виховний процес є доцільним і актуальним. Вихователям рекомендовано застосовувати ці ігри як в індивідуальній, так і в груповій роботі, поступово ускладнювати завдання і взаємодіяти з батьками (надавати консультації, майстер-класи) для продовження практик удома. Це допоможе забезпечити гармонійний, комплексний розвиток дошкільників і підготувати їх до подальшого навчання в школі.

Використані джерела

1. Yogman M., Garner A., Hutchinson J., et al. The power of play: A pediatric role in enhancing development in young children. *Pediatrics*. 2018. Vol. 142(3):e20182058. doi:10.1542/peds.2018-2058.
2. Zosh J. M., Hirsh-Pasek K., Hopkins E. J., et al. The power of playful learning. *Young Children* (NAEYC). 2022.
3. Yildiz R. Modeling the Cognitive Development Based on Fine Motor Skills in Toddlers. *Brain Sciences*. 2025. (PMC article).
4. Katoningsih S. Early Childhood Arithmetic Learning Assisted by Marble Game. *ICOLAE Proceedings*. 2023.
5. Meijer J. S., et al. Early fine motor skills are associated with cognitive outcomes. *Early Childhood Research*. 2025.